

Aan

Gemeente Utrecht,
t.a.v. Gideon Vreeman

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

notitie

Contactpersoon	Kenmerk	Status	Datum
Sebastiaan Kraaijeveld	20-220	definitief	23 juli 2020

Betreft

Quickscan natuurtoets Jan van Foreeststraat/Croeselaan , Utrecht

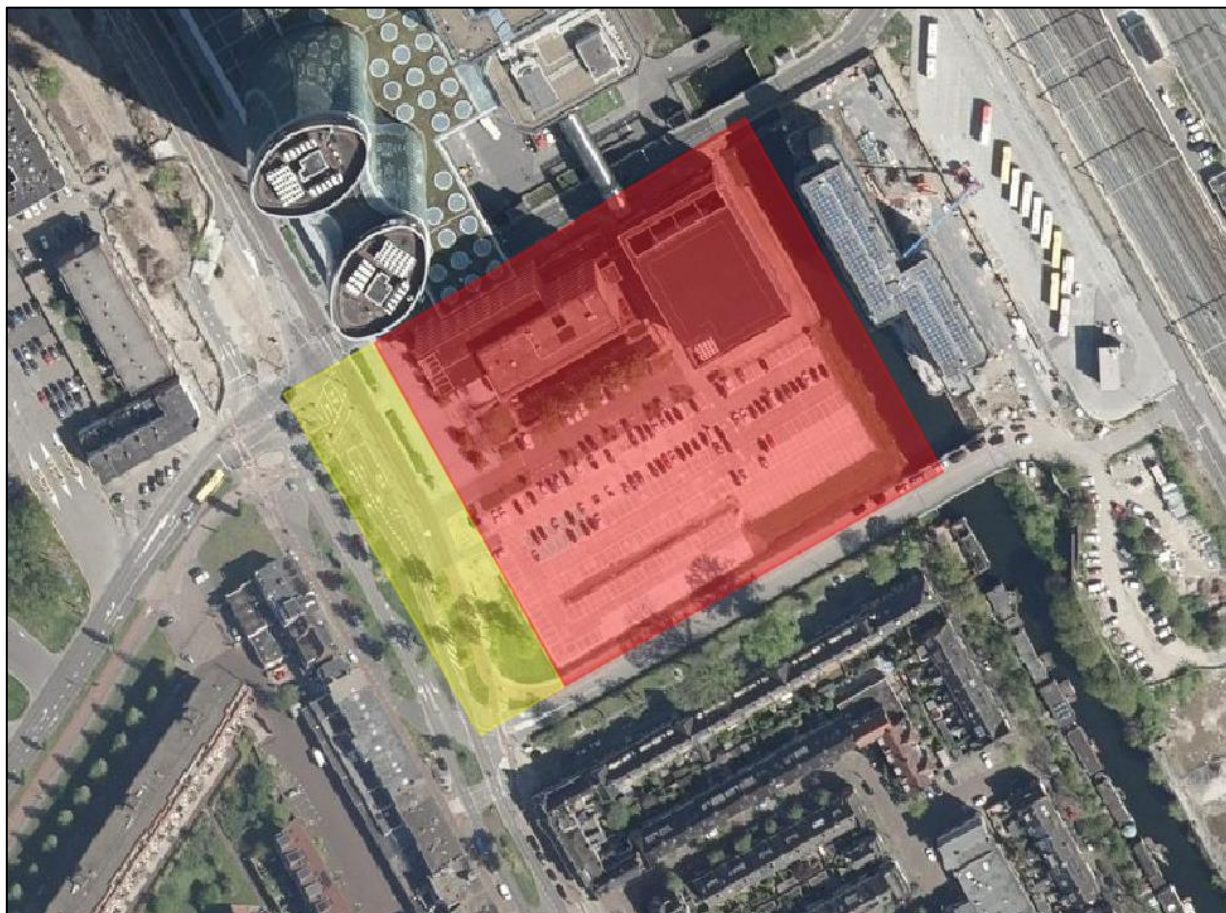
1. Inleiding

Gemeente Utrecht en Rabobank zijn voornemens het gebied aan de Croeselaan en Jan van Foreeststraat in het centrum van Utrecht opnieuw te ontwikkelen. Omdat uitvoering van het plan mogelijk gepaard gaat met negatieve effecten voor beschermde natuurwaarden, hebben de partijen in 2019 aan Ecogroen gevraagd een quickscan natuurtoets uit te voeren. Het plangebied (figuur 1.1) is in twee delen opgedeeld, op basis van grondeigendom. Beide delen zijn in 2019 separaat beoordeeld op potentieel negatief effect op beschermde soorten door middel van een quickscan Wet natuurbescherming¹. In de toetsing van het plangebied dat in bezit is van gemeente Utrecht kwam naar voren dat de plannen mogelijk gevolgen hebben voor de lokale instandhouding van huismus.

Om te bepalen of het initiatief conflicteert met het onderdeel soortbescherming in de Wet natuurbescherming (Wnb. Hoofdstuk 3) heeft Ecogroen daarom aanvullend onderzoek uitgevoerd naar huismus. In voorliggende notitie zijn de resultaten van het huismusonderzoek uitgewerkt en wordt advies gegevens over mogelijke vervolgstappen.

¹ Van Vuuren, A.J. & Kraaijeveld, S.E. (2019). Quickscan natuurtoets Jan van Foreeststraat/Croeselaan , Utrecht. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving Rapport 19-344. Ecogroen bv Zwolle.

notitie

Figuur 1.1: *Splitsing in plangebied gemeente Utrecht (geel vlak) en plangebied Rabobank (rood vlak). Bron ondergrond: PDOK.*

2. Situatie

Het plangebied (geel vlak in figuur 1.1) betreft een strook langs de Croeselaan. De grootste oppervlakten binnen het plangebied zijn ingericht als voetpad, fietspad of rijbaan voor motorvoertuigen. De overige gedeelten zijn ingericht met korte groenstroken waar een aantal laanbomen staan. De groenstrook aan de zuidkant langs de parkeerplaats loopt door beide plangebieden (gemeente Utrecht en Rabobank). In de toetsing wordt ervan uitgegaan dat alle groenelementen verdwijnen uit het plangebied (inclusief die van de Rabobank) en plaatsmaken voor verharding/bebouwing.

3. Werkwijze

Tijdens het veldbezoek dat in het kader van de quickscan² op 23 juli 2019 heeft plaatsgevonden, heeft de ecooloog van Ecogroen een groep van circa 30 mussen foeragerend aangetroffen in de directe omgeving van het plangebied (van Vuuren & Kraaijeveld, 2019). Het moment dat het veldbezoek in het kader van de quickscan is uitgevoerd ligt

² Van Vuuren, A.J. & Kraaijeveld, S.E. (2019). Quickscan natuurtoets Jan van Foreeststraat/Croeselaan, Utrecht. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 19-344. Ecogroen bv Zwolle.

notitie

buiten het optimale inventarisatie seizoen van huismussen en voldeed daarom niet aan de voorwaarden uit het kennisdocument Kennisdocument Huismus³. Het aanvullend onderzoek is vervolgens in 2020 vormgegeven conform het Kennisdocument Huismus, dat voorschrijft twee inventarisatiemomenten uit te voeren in de periode van 1 april tot en met 15 mei. Een ecooloog van Ecogroen heeft de inventarisatie uitgevoerd in de ochtenduren, onder gunstige weersomstandigheden. Het eerste bezoek is gebracht op 24 april 2020 van 8:00u tot 9:30u (droog, licht bewolkt, 8 ° C, weinig wind). Het tweede bezoek is gebracht op 9 mei 2020 van 8:15u tot 9:30u. (droog, helder, 15 ° C, windstil).

Om in kaart te brengen waar in de omgeving huismussen broeden en welke plaatsen onderdeel uitmaken van de functionele leefomgeving zijn behalve het plangebied ook geschikte locaties in de omgeving van het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van huismussen. Het onderzoek heeft zich gericht op nest-, broed- en territorium-indicerend en foerageergedrag van huismus. Het onderzoeksgebied (figuur 3.1.) bestaat uit potentieel geschikt leefgebied in een zone van 100-200 meter rondom het plangebied.

Figuur 3.1: Onderzoeksgebied huismusonderzoek. Bron ondergrond: PDOK.

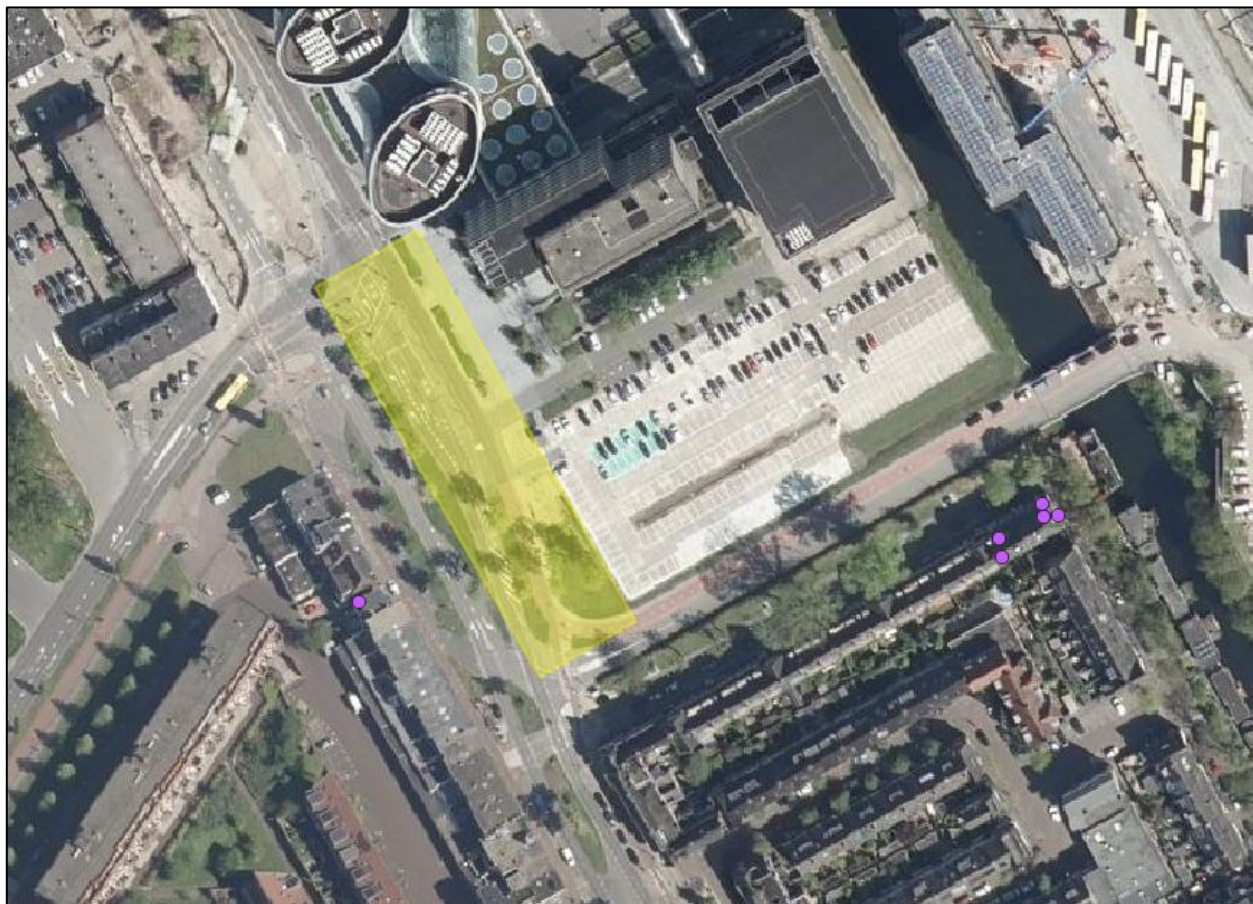
³ BIJ12 (2017). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. BIJ12, Utrecht.

notitie

4. Resultaten

Nestplaatsen

Evenals tijdens het veldbezoek van 2019 zijn er in het plangebied zelf geen nesten van huismus aangetroffen. Geschikte broedlocaties ontbreken in de gebouwen in het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn wel zes nesten van huismus aangetroffen (figuur 4.1). Het betreft vijf nesten aan de Asselijnstraat ten oosten van het plangebied en één nest aan de overzijde van de Croeselaan. De achterzijde van de woningen aan de Asselijnstraat is niet overal voor onze onderzoekers toegankelijk, maar vanwege het aantal huismussen (ruim 30) in de omgeving en de hoorbare activiteit aan de achterzijde van de woningen is het waarschijnlijk dat er meer nesten aanwezig zijn. Bij de voorgenomen ontwikkelingen is geen sprake van directe aantasting van deze nesten, omdat er geen werkzaamheden plaatsvinden aan, of direct naast de bebouwing.

Figuur 4.1: Nestlocaties (paarse stippen) ten opzichte van het plangebied (geel vlak). Bron ondergrond: PDOK.

notitie

Functionele leefomgeving

De functionele leefomgeving van huismus bestaat uit een aantal elementen binnen 100 à 200 meter van de nestplaats⁴. Het betreft foerageergebied waar jaarrond voedsel beschikbaar is (zaden en ongewervelden, zoals grasperijsjes), groenblijvende struiken en heesters die dekking bieden, drinkplaatsen en stofbaden.

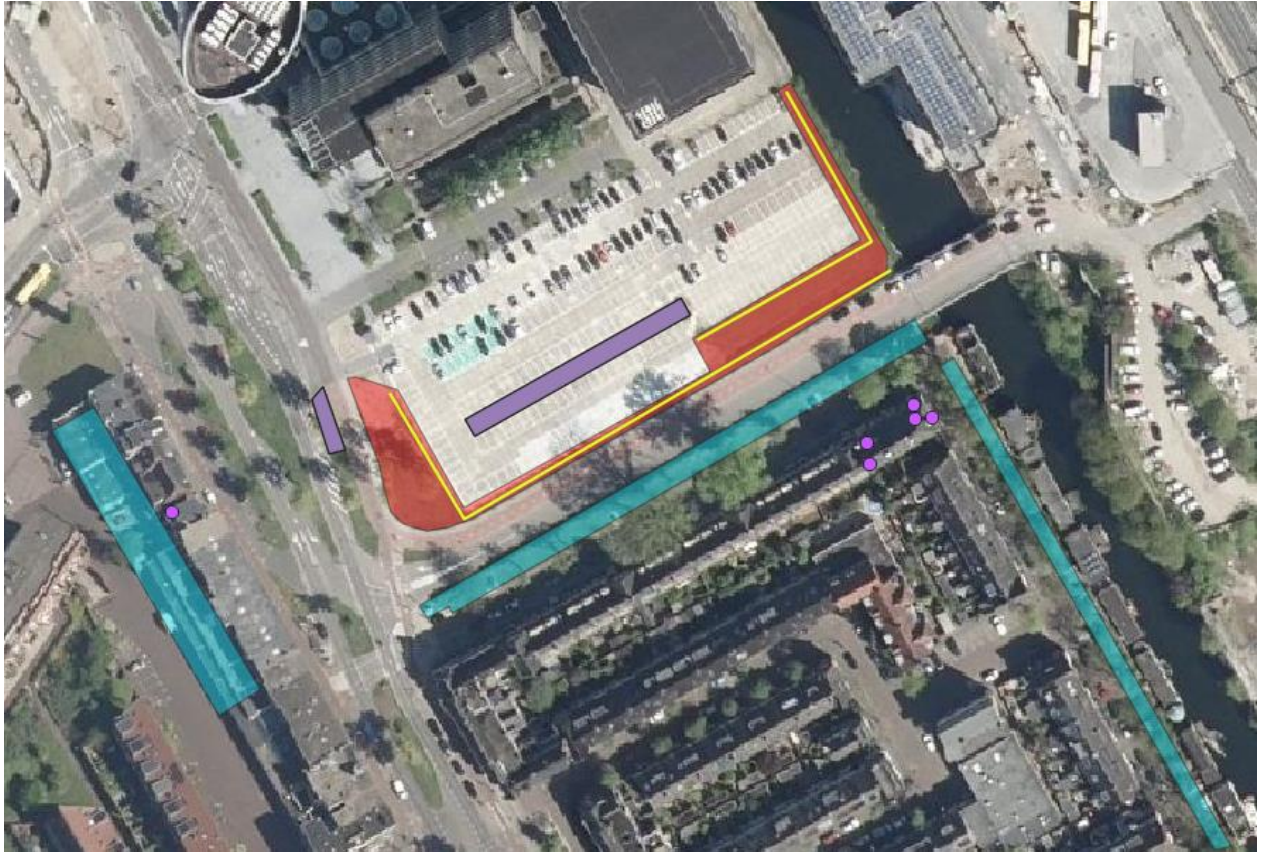
Het foerageergebied van de huismussen die in de omliggende bebouwing nestelen ligt verspreid over de omgeving (zie figuur 4.2). Het overgrote deel van de waargenomen foerageeractiviteit in het plangebied vindt plaats in de groenstructuren rondom de parkeerplaats, hier voeden de huismussen zich met zaden van grassen en onkruiden. Het hek dat langs de parkeerplaats staat, wordt door de huismussen gebruikt als beschutting en vervult daarmee een belangrijke rol in de functionaliteit van het foerageergebied en schuilmogelijkheid (figuur 4.3). Omdat de groenstrook met het hek door beide plangebieden loopt (gemeente Utrecht en Rabobank) en gebruikt wordt door huismussen die nestelen aan de Fruitstraat en aan de Asselijnstraat, moet deze gezien worden als één geheel. Ook de stroken tussen de rijbanen van de Croeselaan worden sporadisch als foerageergebied gebruikt, maar bevatten onvoldoende schuilmogelijkheden voor intensief gebruik. De zandige plekken op de parkeerplaats worden frequent gebruikt als stofbaden. Vaste drinkplaatsen zijn in het plangebied niet aanwezig.

Omgeving buiten plangebied

Foerageergebieden buiten het plangebied betreffen de groenstrook (met name struiken en heesters) tussen de Asselijnstraat en Jan van Foreeststraat, klimplanten en afdaken langs de Fruitstraat en de groenstructuren langs de Reviuskade. Laatstgenoemde is voornamelijk een bron van eiwitrijk voedsel zoals insecten en insectenlarven die zich ophouden in de struiken en dansmuggen langs de Kruisvaart. Stofbaden en drinkplaatsen zijn in de omgeving ruim voldoende aanwezig in tuinen en langs de Kruisvaart.

⁴ BIJ12 (2017). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. BIJ12, Utrecht.

notitie

Figuur 4.2: Foerageergebied huismus (blauwe vlakken) te behouden/compenseren foerageergebied huismus (rood vlak) niet essentieel foerageergebied (paarse vlakken) het hek (gele lijnen). Bron ondergrond: PDOK.

notitie

Figuur 4.3: Het hek langs de parkeerplaats biedt beschutting aan foeragerende mussen (Foto: Sebastiaan Kraaijeveld, Ecogroen).

5. Effectbeoordeling

In de bebouwing rondom het plangebied nestelen tenminste zes broedparen. Aangezien er in de omgeving meer mussen aanwezig zijn en er aan de Asselijnstraat meer activiteit hoorbaar is, ligt het werkelijke aantal hoogstwaarschijnlijk hoger. Tijdens beide bezoeken van het aanvullend onderzoek waren er tientallen mussen aanwezig in en om het plangebied. Dat een groep mussen van die omvang zich in deze omgeving weet te handhaven is bijzonder, omdat het gebied op het eerste oog weinig geschikt lijkt voor huismus. Op basis van het foerageergedrag dat de huismussen in de omgeving vertonen blijkt dat de groenstrook in het plangebied en het hek langs de parkeerplaats en Croeselaan een belangrijk onderdeel uitmaken van de functionele leefomgeving van huismus.

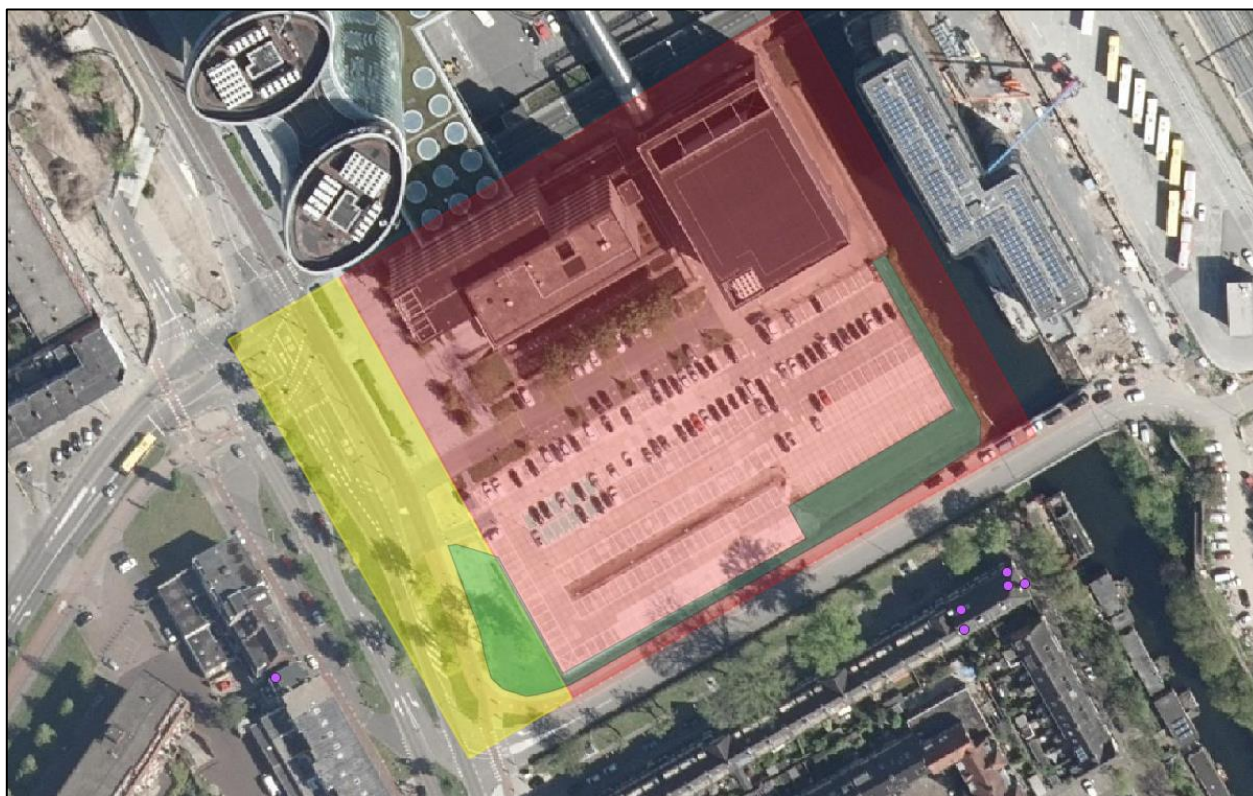
Tijdens het broedseizoen maken nestelende huismussen gebruik van groenstroken die direct langs de nesten gelegen zijn. Het Kennisdocument Huismus⁵ beschrijft dat foerageergebieden die essentieel zijn tijdens het broedseizoen zich idealiter binnen 50 meter van de nestplaats bevinden. Het dichtstbijzijnde deel van de groenstrook langs de parkeerplaats ligt op circa 35 meter afstand van de nestplaatsen aan de Asselijnstraat (zie figuur 5.1). Dit gedeelte maakt echter onderdeel uit van het plangebied van Rabobank. Het deel van de groenstrook van gemeente Utrecht ligt op circa 60 meter afstand van de nestplaatsen aan de Fruitstraat en op 100 meter afstand van de nestplaatsen aan de Asselijnstraat, waardoor de strook te ver is van de nestplaatsen om onmisbaar te zijn voor de functionaliteit van de nesten tijdens het broedseizoen. Voor de lokale instandhouding van populatie is de groenstrook echter wel onmisbaar, omdat dit één van de weinige plaatsen is waar in de winter voedsel gevonden kan worden en waar uitgevlogen jongen kunnen foerageren en schuilen. In de groenstrook is weinig variatie aan grassen en kruiden

⁵ BIJ12 (2017). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. BIJ12, Utrecht

notitie

aangetroffen. Maar omdat de groenstrook in totaal 1500m² bestrijkt (950m² Rabobank, 550m² gemeente Utrecht), levert deze als geheel wel voldoende voedsel. Als uitsluitend het gedeelte van de groenstrook in het plangebied van gemeente Utrecht verdwijnt, biedt het gedeelte dat in eigendom is van Rabobank voldoende alternatief foerageergebied. Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaat echter de hele strook verloren (zowel het deel van Rabobank als dat van de gemeente), waardoor er sprake van een cumulatief effect.

De eerste uitwijkmogelijkheid voor wintervoedsel is de groenstrook tussen de Asselijnstraat en Jan van Foreeststraat (zie figuur 5.2), vanwege de beperkte variatie in vegetatie biedt deze in de huidige staat niet voldoende voedsel om de mussen in de winter te onderhouden. Indien de groenstrook in het plangebied komt te vervallen, dan is een negatief effect op de lokale huismuspopulatie aan de orde.

Figuur 5.1: De betreffende groenstrook (groen vlak) ten opzichte van de bekende nestlocaties (paarse punten) en de plangebieden van gemeente Utrecht en Rabobank (geel en rood vlak). Kaartondergrond: PDOK.

notitie

Figuur 5.2: Groenstrook tussen de Asselijnstraat en Jan van Foreeststraat (foto: Bart van der Werf, Ecogroen).

6. Advies en vervolgstappen

Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaat 550 m² foerageergebied verloren, dat in combinatie met de 950 m² foerageergebied op het terrein van Rabobank een essentiële functie vervult voor huismus. Het aanwezige hekwerk is essentieel als schuilplaats bij het foerageergebied. Omdat de groenstrook in het plangebied (zoals in figuur 5.1) onmisbaar is voor de lokale huismuspopulatie, is het noodzakelijk om adequate mitigerende maatregelen te treffen. Omdat de functionaliteit van huismusnesten dan niet in het geding is, is een ontheffingsaanvraag in dat geval niet noodzakelijk.

Gemeente Utrecht en Rabobank dienen gezamenlijk af te stemmen welke stappen ondernomen worden om de functionele leefomgeving van de lokale populatie van de huismus te waarborgen. Wij adviseren een mitigatieplan op te stellen waarin voor de aanleg en gebruiksfase stappen worden opgenomen die garanderen dat de huismussenpopulatie op korte en lange termijn kan blijven bestaan.

notitie

Bij mitigerende maatregelen kan gedacht worden aan:

- Het opwaarderen van de groenstrook tussen de Asselijnstraat en de Jan van Foreeststraat, zodat voor huismus meer voedsel en beschutting beschikbaar is. Dit kan bijvoorbeeld door het maaibeheer aan te passen en de diversiteit aan vegetatie te stimuleren.
- Het bijvoeren van huismussen in de winter. Bijvoorbeeld door de dieren aanvullend zaden en insecten aan te bieden (met name bedoeld als overbruggingsmaatregel tijdens de aanlegfase).
- De nieuwe situatie huismusvriendelijk inrichten. Dit kan bijvoorbeeld worden bereikt door de beplanting in de nieuwe situatie aan te passen op huismus.